



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-22

Diarienummer N165-0383/25

Handläggare

Emma Lennerås, Erika Holgersson

Telefon: 031-365 00 00

E-post: erika.holgersson@socialsydvast.goteborg.se

Beslut om tillhandahållande av insatser utan individuell behovsprövning

Förslag till beslut

1. Socialnämnden Sydväst beslutar att nämnden ska tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning från och med 1 juli 2025 inom ramen för nämndens ansvar enligt nämndens reglemente.
2. Socialnämnden Sydväst fastställer insatser, villkor och undantag avseende dokumentationsskyldighet för de insatser som nämnden tillhandahåller enligt insatsbilagan *Insatser utan individuell behovsprövning - utbud, villkor och dokumentationsundantag*
3. Socialnämnden Sydväst förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Den 1 juli 2025 träder en ny socialtjänstlag i kraft. I den nya socialtjänstlagen ges nya förutsättningar att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning. Denna möjlighet syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättning att erbjuda tidiga och förebyggande insatser.

En förutsättning för att socialnämnden ska kunna tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning är att nämnden beslutar särskilt om vilka dessa insatser är. Nämnden ska även ta ställning till vilka eventuella villkor som ska gälla för deltagande i insatsen samt om det finns särskilda skäl att göra undantag på skyldigheten att dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

I Göteborg tillhandhålls idag ett antal insatser som är öppna för deltagande även utan att en individuell behovsprövning har gjorts och ett beslut om deltagande har fattats. De fyra regionala socialförvaltningarna har gjort en gemensam kartläggning av vilka insatser som idag tillhandahålls samt tagit fram villkor och förslag till undantag avseende dokumentation.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Införandet av insatser utan individuell behovsprövning kan bidra till långsiktig kostnadseffektivitet för staden. Genom att erbjuda tidiga, lättillgängliga insatser förväntas behovet av mer omfattande, resurskrävande och kostsamma insatser minska över tid. Den förebyggande inriktningen innebär ett skifte i hur resurser används, där medel omfördelas från reaktiv till proaktiv verksamhet.

Insatserna kan även bidra till att minska ekonomisk utsatthet för enskilda, genom att erbjuda stöd innan problem eskalerar och påverkar individens försörjning. Detta kan i förlängningen minska trycket på andra delar av välfärdssystemet, inklusive hälso- och sjukvård samt försörjningsstöd.

I ett kortare tidsperspektiv kan införandet innebära viss ökad resursåtgång, särskilt kopplat till kompetensutveckling, samordning och implementering av nya rutiner. Detta innefattar även dokumentationsskyldigheten, som med den nya lagstiftningen även omfattar insatser utan individuell behovsprövning, som kan innebära en ökning av personella resurser då dokumentationen kan tillkomma eller behöva utökas för vissa insatser som idag inte dokumenteras eller dokumenteras mycket avgränsat.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Införandet av insatser utan individuell behovsprövning bedöms ha positiv påverkan på invånarnas sociala trygghet, delaktighet och tillit till samhällets institutioner. Genom att sänka trösklarna till stöd ges fler invånare, särskilt barn, unga, äldre och personer i utsatthet, möjlighet att ta del av insatser utan att behöva gå via formell ansökan och utredning.

Insatserna kan främja psykisk hälsa, stärka föräldraskap och motverka isolering. Genom att vissa insatser ges till särskilda grupper, till exempel våldsutsatta eller unga i riskzon, når stödet dem som mest behöver det.

Bedömning utifrån barnrättsperspektivet

Förvaltningen bedömer att insatser utan individuell behovsprövning har positiv påverkan på barns rättigheter, särskilt utifrån Barnkonventionens artikel 3 (barnets bästa ska beaktas i alla beslut), artikel 6 (rätt till liv och utveckling) samt artikel 12 (rätt att komma till tals och få sina åsikter beaktade).

Många av de insatser som föreslås erbjudas utan individuell behovsprövning riktar sig direkt eller indirekt till barn och deras familjer. Att barn får tillgång till stöd, på ett lättillgängligt sätt utan att behöva vända sig till myndighet för att få behovet provat, ökar barns möjlighet att få hjälp i tid, särskilt i miljöer där det finns motstånd mot myndighetskontakt. Insatserna ska bidra till trygghet, utveckling och möjlighet till god hälsa och skolgång.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 18 juni 2025.

Bilagor

1. Insatser utan individuell behovsprövning - utbud, villkor och dokumentationsundantag

Ärendet

Socialnämnden Sydväst har, utifrån att den nya socialtjänstlagen träder i kraft 1 juli 2025, att ta ställning till vilka av befintliga insatser som ska fortsätta att erbjudas utan individuell behovsprövning. Nämnden ska även ta ställning till vilka eventuella villkor som ska gälla för deltagande i insatsen samt om det finns behov av att göra undantag på skyldigheten att dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Ny lagstiftning

Den 20 maj 2025 fattade riksdagen beslut om en ny socialtjänstlag (2025:400). Lagen kommer träda i kraft den 1 juli 2025. I proposition 2024/25:89 *En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter* redogör regeringen för lagens intentioner. Informationen om lagstiftningen avseende insatser utan individuell behovsprövning i detta tjänsteutlåtande är hämtat från propositionen och Socialstyrelsens meddelandeblad nr 3/2025 *Insatser utan individuell behovsprövning - vad gäller?*

Insatser utan individuell behovsprövning

En av nyheterna i socialtjänstlagen är att socialnämnden, enligt 11 kap. 5 §, ges en möjlighet att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan någon individuell behovsprövning. En förutsättning för att socialnämnden ska kunna tillhandahålla insatser utan utredning och individbeslut är att nämnden beslutar särskilt om att dessa insatser ska gå att tillhandahålla utan individuell behovsprövning. Det gäller även insatser som tidigare tillhandahållits på detta sätt. Nämnden ska även ta ställning till vilka eventuella villkor som ska gälla för deltagande i insatsen samt om det finns behov av att göra undantag på skyldigheten att dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Möjligheten att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning syftar bland annat till att ge socialtjänsten ytterligare ett verktyg för att komma i kontakt med enskilda som i dag är svåra att nå för socialtjänsten. Genom att processen för att tillhandahålla insatser förenklas sänks också trösklarna för enskilda att uppsöka och ta emot hjälp. Intentionen är att hjälpen ska vara tillgänglig när den enskilde vill ta del av den. Genom att nå invånare tidigt kan det även motverka att mer omfattande insatser behövs på sikt.

I nya socialtjänstlagen används begreppet insats som en övergripande benämning för de stöd- och hjälpåtgärder som socialnämnden tillhandahåller. Socialnämnden har ett ansvar att erbjuda enskilda som behöver det insatser i form av rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp.

De insatser för personliga behov som får tillhandahållas utan individuell behovsprövning kan vara såväl allmänt inriktade insatser - som är öppna för alla - som individuellt inriktade insatser - som är anpassade efter den enskildes behov. En insats kan även riktas till en viss målgrupp eller ett specifikt problem, exempelvis våld i nära relationer eller skadligt bruk och beroende.

När insatser tillhandahålls utan individuell behovsprövning ska det inte förekomma någon handläggning eller myndighetsutövning. Utgångspunkten är att den enskilde, i stället för att vända sig till socialnämnden med en ansökan, som sedan leder till en utredning och ett beslut, ska kunna vända sig direkt till den del av socialtjänsten som verkställer insatser, så kallade utförare. Det kan handla om såväl en privat som en kommunal utförare.

Villkor

Om socialnämnden beslutar att erbjuda en insats utan individuell behovsprövning behöver socialnämnden ta ställning till om insatsen ska vara öppen för alla eller om den enskilde måste uppfylla vissa villkor för att kunna ta del av den. Det kan handla om att rikta insatsen mot en specifik situation eller en särskild grupp. När den enskilde vänder sig till en utförare ska denna kontrollera att den enskilde uppfyller de villkor som socialnämnden har uppställt för insatsen. Om villkoren är uppfyllda ska utföraren ta emot den enskilde och verkställa insatsen. Någon ytterligare kontroll eller bedömning av den enskildes behov får inte göras av utföraren. Villkoren behöver vara tydliga och enkla för utföraren att kontrollera utan att behöva göra någon form av bedömning. I praktiken ska det enbart handla om en summarisk kontroll av vissa faktiska förhållanden.

Likställighetsprincipen

Villkoren som ställs upp för en insats får inte medföra att kommuninvånarna behandlas olika, om det inte finns sakliga skäl som motiverar det. Det kan finnas skäl att erbjuda vissa insatser utifrån behov eller viss social problematik kopplat till ett geografiskt område. Socialnämnden måste utgå från objektiva grunder och sakliga hänsyn när den tar ställning till vilka insatser som ska erbjudas och med vilka eventuella villkor.

Dokumentationsskyldighet

I nya socialtjänstlagen utvidgas skyldigheten att dokumentera till att även gälla vid genomförande av insatser utan individuell behovsprövning, 14 kap. 3 §.

Dokumentationsskyldigheten i samband med genomförandet av insatser avser åtgärder, faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Syftet med att utvidga dokumentationsskyldigheten är att dokumentation behövs för att följa upp effekterna av olika insatser. I arbetet med att ta fram beprövad erfarenhet är det centralt att ha tillgång till ändamålsenlig dokumentation. Utan dokumentation blir det svårt att bedöma om en insats bidrar till en positiv utveckling på sikt och för vilka grupper insatsen är gynnsam. Dokumentationsskyldigheten är även central för att stärka den enskildes rättssäkerhet och för att möjliggöra effektiv tillsyn av verksamheten. Detta gäller oavsett om insatser tillhandahålls efter individuell behovsprövning eller utan individuell behovsprövning.

Dokumentationsundantag

I nya socialtjänstlagen finns två undantagsbestämmelser gällande dokumentation. Den första innebär att skyldigheten att dokumentera inte gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning. Det andra undantaget innebär att socialnämnden kan, när det föreligger särskilda skäl, besluta om att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförandet av en insats utan individuell behovsprövning.

Att det inte finns skyldighet att dokumentera uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning hänger samman med möjligheten att få vara anonym i kontakten med socialtjänstens verksamheter. Risk finns annars att den enskilde avstår från att vända sig till sådana verksamheter. Övergripande uppgifter som behövs för att följa upp och kontrollera verksamheten omfattas inte av undantaget och ska dokumenteras.

Socialnämnden får besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en specifik insats utan individuell behovsprövning. Ett sådant beslut får dock endast fattas om det föreligger särskilda skäl. Beslutet om undantag ska avse alla som deltar i insatsen och kan inte fattas för en enskild individ som deltar. Uppgifter för att kunna följa upp och säkra kvaliteten i verksamheten, följa upp resultat av insatser, skapa beprövad erfarenhet, säkerställa en jämlik och jämställd socialtjänst ska även vid beslut om undantag dokumenteras.

Undantag kan exempelvis vara motiverat om det bedöms vara svårt att nå utsatta grupper utan en möjlighet för enskilda att delta anonymt, såsom vid insatser som rör våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, skadligt bruk eller beroende. Vidare kan undantag vara motiverat när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser eller träffpunkter, där det inte är lämpligt eller behövligt att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer. Skälen för att göra undantag från dokumentationsskyldigheten måste vägas mot behovet av att kunna följa upp insatsen på individnivå.

Insatser utan individuell behovsprövning till barn

I den nya socialtjänstlagen framgår att vårdnadshavarens samtycke ska krävas för att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning till barn som inte har fyllt 15 år.

Om kommunen vill erbjuda insatser utan individuell behovsprövning till barn mellan 15 och 18 år, ska den överväga om insatsen är lämplig att erbjuda den tänkta målgruppen på det sättet.

Insatser som är undantagna möjligheten att tillhandahållas utan individuell behovsprövning

Vissa insatser för personliga behov har undantagits från möjligheten att tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Dessa insatser är följande:

- kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson,
- vård i familjehem,
- vård i LVM-hem,
- vård i särskilda ungdomshem,
- vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och andra hem för vård eller boende utöver LVM-hem och särskilda ungdomshem som avses i 3 och 4,
- bostad i ett boende för äldre personer eller för personer med funktionsnedsättning, och
- vård i hem för viss annan heldygnsvård.

Möjligheten att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning omfattar inte heller insatser för ekonomiska behov, vilket betyder att ekonomiskt bistånd inte går att tillhandahålla utan individuell behovsprövning.

Vuxna personer som har medföljande barn kommer inte heller kunna ta del av skyddat boende utan individuell behovsprövning. Däremot kommer insatsen skyddat boende utan individuell behovsprövning kunna tillhandahållas till den som har fyllt 21 år och inte har medföljande barn.

Informationsskyldighet för utförare

Möjligheten att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt till behovsprövade insatser eller socialnämndens skyldighet att utreda och pröva sådana ansökningar. Den enskilde har alltid rätt till att få en ansökan om insats prövad, även om ansökan avser en insats som socialnämnden tillhandahåller utan individuell behovsbedömning.

Den som är utförare av insatser utan individuell behovsprövning har en skyldighet att informera enskilda som vänder sig till verksamheten om möjligheten att ansöka om behovsprövade insatser enligt socialtjänstlagen. Informationen ska lämnas på lämpligt sätt och i lämplig utsträckning.

Förvaltningens bedömning

Inom samtliga socialförvaltningar i Göteborg tillhandahålls redan idag ett antal insatser utan individuell behovsprövning.

Eftersom de fyra regionala socialnämnderna har samma ansvar inom sina respektive stadsområden har de fyra regionala socialförvaltningarna arbetat tillsammans för att omsätta den nya lagstiftningen gällande insatser utan individuell behovsprövning till praktisk handling. Det handlar om att på bästa sätt omhänderta de kortsiktiga frågorna inför lagens ikraftträdande och att inventera befintligt utbud av insatser samt fatta beslut om dessa, men även att identifiera frågeställningar som förvaltningarna tillsammans behöver hantera i det långsiktiga omställningsarbetet.

Kartläggning och kategorisering av befintligt utbud

Förvaltningarna har gjort en gemensam kartläggning av nuvarande utbud. Insatserna kan ges på olika sätt mellan de fyra socialförvaltningarna, exempelvis genom olika metoder eller arbetssätt samt av olika utförare. Då detta kan variera över tid, utifrån identifierade behov hos målgrupper och utifrån förutsättningar i förvaltningarna presenteras insatser på en övergripande nivå i sammanställningen. Några insatser är beskrivna mer detaljerade, vilket beror på att villkoren eller dokumentationsskyldigheten för insatsen behöver vara mer specifika.

I det framtagna underlaget med insatser har en gränsdragning gjorts mellan insatser, arbetssätt och metoder. Arbetssätt och metoder är i detta avseende i sig ingen insats, utan är ett tillvägagångssätt för hur insatsen kan genomföras. Ett exempel är att föräldrastöd i grupp kan ges genom olika metoder, exempelvis ABC (Alla barn i centrum), Trygghetscirkeln och Ledarskapsprogram för tonårsföräldrar.

Samverkansformer som exempelvis SSPF (samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid) och SIG (social insatsgrupp) samt uppsökande arbete är inte heller en insats i sig, utan ett arbetssätt. Inom ramen för dessa arbetssätt kan insatser ges.

Mötesplatser identifieras inte som en insats utan en arena, ofta i samverkan med andra parter, där vissa insatser som exempelvis rådgivning kan erbjudas. Det är också platser där besökaren kan få information eller hänvisas till såväl insatser utan individuell behovsprövning som till möjligheten att ansöka om individuellt behovsprövade insatser.

Exempel på detta är familjecentraler och Welcome house för personer med etableringsstöd.

En utmaning i kartläggningsarbetet har varit att det i lagstiftning och dess förarbeten inte finns tydliga eller etablerade definitioner av vad som innefattas i begreppet rådgivning i relation till annat stöd. Förvaltningarna har gjort en bedömning av vad som bör ingå under respektive insatskategori, men ser behov av att framåt tydliggöra ytterligare vad som särskiljer rådgivning från individuellt stöd till enskilda. Detta är av vikt inte minst utifrån att skyldigheten att dokumentera uppgifter om enskildas personliga förhållanden inte gäller vid rådgivning.

Framtagande av villkor

En utgångspunkt för framtagandet av villkor för insatserna har varit att villkoren ska vara tillräckligt tydliga för utförarna ska kunna avgöra vem som får ta del av en insats och samtidigt inte begränsa möjligheten till tillgänglighet, låga trösklar och flexibilitet.

Bedömning av dokumentationsundantag

I enlighet med den nya lagstiftningens inriktning, är förvaltningarnas ansats att insatser utan individuell behovsprövning ska omfattas av dokumentationsskyldigheten. Det gäller inte minst insatser som riktar sig till barn och unga.

De fyra regionala socialförvaltningarna har gemensamt gjort bedömningen att det finns skäl att vara återhållsam med dokumentationsskyldigheten gällande vissa insatser. Vi når idag ett stort antal personer med insatser utan individuell behovsprövning inom områdena våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel samt skadligt bruk och beroende. Det finns idag möjlighet för den enskilde att vara anonym och vi dokumenterar inte på individnivå, vilket vi bedömer är anledningar till att många väljer att söka stöd i aktuella verksamheter. Genom att införa dokumentation på individnivå bedömer förvaltningarna att vi riskerar att enskilda upplever höjda trösklar till verksamheterna och på grund av dokumentationsskyldigheten väljer att avstå att ta kontakt. Det skulle försvåra våra möjligheter att ge stöd i ett tidigt skede och nå grupper som är svåra att nå men som vi idag möter och ger stöd till. Mot den bakgrunden föreslås undantag av dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet gälla i ett inledande skede för vissa insatser som vänder sig till personer berörda av våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel samt skadligt bruk och beroende.

Bedömningen kan komma att justeras när det kommer en nationell vägledning. Även det fortsatta interna arbetet, som vi bedömer behövs i syfte att få en större förståelse och samsyn kring det tolkningsutrymme gällande omfattning och nivå på dokumentation som lagstiftningen ger upphov till, kan komma att påverka dessa bedömningar. Det gäller särskilt insatser som vänder sig till barn och unga.

Det framgår av förarbetena till ny lagstiftning att det ska genomföras risk- och konsekvensanalyser vid beslut av dokumentationsundantag. Hur fullständiga risk- och konsekvensanalyser bör göras framåt får förvaltningarna utreda vidare.

Insatsbilagan

I insatsbilagan presenteras kartläggningen utifrån verksamhetsområden. Indelningen av insatser i verksamhetsområden syftar främst till att skapa en tydlig och överskådlig struktur i underlaget. Det är dock viktigt att understryka att denna rubricering inte styr hur

insatserna genomförs och att gränserna mellan verksamhetsområden i praktiken ofta är flytande. Många insatser är relevanta för flera målgrupper och kontexter, men har i detta sammanhang kategoriserats utifrån var de huvudsakligen hör hemma. Exempelvis återfinns vissa riktande insatser till barn, unga och föräldrar även under områden som skadligt bruk och beroende i situationer när de specifikt syftar till att möta behov inom just den problematiken.

Brottsförebyggande arbete och kriminalitet används inte som ett verksamhetsområde i sammanställningen. Med den nya lagstiftningen följer ett mer generellt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden samt ett särskilt brottsförebyggande ansvar riktat gentemot barn och unga. De insatser som syftar till att vara brottsförebyggande eller motverka fortsatt brottslighet bland barn och unga som förvaltningarna idag tillhandahåller utan individuell behovsprövning, återfinns huvudsakligen under verksamhetsområde Barn, unga och föräldrar. Andra insatser återfinns under verksamhetsområde Sysselsättning vuxen och övrigt vuxen.

Insatserna beskrivs även utifrån tre övergripande insatskategorier. Dessa är Rådgivning, Stöd i grupp och Individuellt stöd.

I insatsbilagan ges en övergripande beskrivning av insatsen, eventuellt villkor för deltagande och om insatsen föreslås att undantas skyldigheten att dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

I sammanställningen framgår det vilka socialnämnder som erbjuder insatsen inom sitt stadsområde alternativt om insatsen erbjuds stadengemensamt av en socialnämnd.

Det fortsatta omställningsarbetet gällande insatser utan individuell behovsprövning

På grund av den korta ikraftträdandeperioden för den nya socialtjänstlagen har arbetet fokuserats på den kortsiktiga hanteringen av insatser utan individuell behovsprövning. Under arbetets gång har förvaltningarna identifierat ett antal frågor och områden kopplat till individuell behovsprövning som förvaltningarna behöver omhänderta framåt och har för avsikt att arbeta vidare med i det fortsatta omställningsarbetet. Nedan presenteras förvaltningarnas gemensamma bedömning av de frågor och områden som förvaltningarna kommer omhänderta framåt.

Insatser utan behovsprövning utifrån identifierade behov

I det här ärendet redogörs för de insatser som idag tillhandahålls utan individuell behovsprövning. Socialförvaltningarna behöver i det fortsatta arbetet identifiera och utveckla eventuella nya insatser som kan tillhandahållas utan individuell behovsprövning för att snabbt kunna möta befintliga och nya behov. Förvaltningarna behöver arbeta lokalt, tillsammans och i samverkan med andra aktörer och arbetet behöver präglas av flexibilitet, kreativitet och en möjlighet att pröva nya insatser i liten skala, där också brukare och deras erfarenheter involveras. En utgångspunkt behöver vara att utbudet av insatser ska bidra till lagens intention om en förebyggande, lätt tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst.

För att uppnå det behöver förvaltningarna utreda om det finns ett behov av att få mandat att fortsättningsvis besluta om förändringar avseende insatser, villkor och eventuella undantag av dokumentationsskyldigheten. För att inte fördröja och försvåra möjligheten att utveckla insatser utifrån behov kommer förvaltningarna därav att arbeta vidare med

förslag hur den politiska processen för en sådan hantering skulle kunna se ut. Hanteringen bör kopplas till kommunens skyldighet att planera sina insatser, som regleras i den nya lagstiftningen, där behovet av tidiga och förebyggande insatser särskilt vägs in. Hanteringen bör även kopplas till frågan om likställighetsprincipen.

Dokumentation

Det finns flera frågeställningar kopplat till den nya dokumentationsskyldigheten i lagstiftningen som behöver omhändertas i det fortsatta omställningsarbetet.

Dokumentationsskyldigheten i genomförandet av insatser avser åtgärder, omständigheter och händelser av betydelse. Av förarbetena till lagstiftningen framgår att det är verksamhetens art och det enskilda fallet som avgör omfattning, vilken således kommer att variera utifrån insatsens karaktär och till vem den riktar sig. I nuläget saknas ytterligare vägledning kring omfattning och nivå på dokumentation av insatser utan individuell behovsprövning. Socialstyrelsen har konstaterat att befintliga föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs av bland annat socialtjänstlagen, inte omfattar insatser utan individuell behovsprövning. Myndigheten planerar att utreda om det finns behov av liknande föreskrifter och allmänna råd om dokumentation för just insatser utan individuell behovsprövning. När denna utredning förväntas vara klar är dock oklart i nuläget.

Framåt behöver förvaltningarna tydliggöra och skapa samsyn i vad, inklusive omfattning och nivå, som ska dokumenteras i genomförandet av olika insatser. Det gäller både individdokumentation och dokumentation av andra uppgifter för att möjliggöra bland annat uppföljning och förutsättningar för att skapa beprövad erfarenhet. Arbetet behöver gå i takt med eventuellt kommande föreskrifter och allmänna råd på området. Ett gemensamt förtydligande och fortsatt utvecklingsarbete kan komma att leda till omprövning av de undantag av dokumentation av uppgifter som kan röja den enskildes identitet som nu föreslås gälla inledningsvis.

I arbetet behöver förvaltningarna även säkerställa att det finns ett ändamålsenligt dokumentationssystem för dokumentation av individuppgifter vid genomförandet av insatser utan individuell behovsprövning. I dagsläget pågår arbete med att utveckla verksamhetssystemet Treserva för att kunna användas även för dokumentation vid insatser utan individuell behovsprövning.

Gränsdragning och bryggor mellan insatser utan individuell behovsprövning och individuellt behovsprövade insatser

Det kan efter lagens ikraftträdande förekomma att samma typ av insats ges både med och utan behovsprövning. Det kommer sannolikt även uppstå situationer där den enskildes behov förändras eller visar sig vara mer omfattande än vad som kan avhjälpas inom ramen för en specifik insats utan individuell behovsprövning. För att säkerställa en rättssäker, effektiv och likvärdig hantering bör förvaltningarna framgent tydliggöra när en insats kan ges utan individuell behovsprövning och vad som avgör när en situation är sådan att det är nödvändigt med en övergång till behovsprövat stöd. Förvaltningarna behöver utveckla arbetsformer i syfte att den enskilde ska uppleva ”sömlösa” övergångar mellan utförare och utredande socialtjänst och där vi arbetar på sätt som präglas av en effektiv och smidig hantering. Utöver utförarens allmänna skyldighet att informera enskilda om rätten att ansöka om behovsprövade insatser, som följer av den nya lagstiftningen, bör utföraren i de här situationerna aktivt verka för och ta initiativ till att

den enskilde får ytterligare stöd. Förvaltningarna behöver även hitta arbetssätt som underlättar samarbete och för utredande socialtjänst att ta tillvara erfarenheterna från utförarna i utredningsarbetet och behovsbedömningen

Externa utförare

Med utförare avses den som verkställer insatsen, oavsett om det sker i kommunens egen regi, i samverkan med en eller flera andra kommuner eller om kommunen anlitat en enskild person. I det fortsatta arbetet behöver förvaltningarna tydliggöra hur lagstiftningen om insatser utan individuell behovsprövning ska tillämpas i relation till externa utförare. Förvaltningarna inväntar även förtydligande från jurister på Sveriges Kommuner och Regioner som har i uppdrag att tydliggöra hur idéburna offentliga partnerskap ska hanteras i relation till detta.

Förvaltningens samlade bedömning

Förvaltningen gör bedömningen att det finns ett behov av att de insatser som idag tillhandahålls utan individuell behovsprövning och som finns med i insatsbilagan även framöver tillhandahålls på detta sätt.

Förvaltningen ser stora möjligheter med den nya lagstiftningen och möjligheten att kunna erbjuda insatser utan individuell behovsprövning. Planering pågår, både internt i förvaltningen och i samverkan med övriga regionala socialförvaltningar, kring det fortsatta omställningsarbetet.

Förvaltningen bedömer att det är viktigt att omställningen även görs i nära dialog med andra aktörer så som Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner samt genomförs i takt med det nationella stöd som kommer tas fram för att kunna nå socialtjänstlagens intentioner om en hållbar och förebyggande socialtjänst. Framöver kommer även omställningsarbetet påverkas av den rättspraxis som kommer utvecklas allteftersom den nya lagstiftningen prövas.

Beslutet ska skickas till:

Socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör